

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ἀριστοτέλης, Προτρεπτικός [Πρὸς Θεμίωνα], αποσπ. 8-9

A1.

1-Σ: *τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις*

2-Λ: *Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαί τε..., δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα.*

3-Σ: *ἄλλαι μὲν εἰσιν αἱ ποιοῦσαι ..., ἄλλαι δὲ αἱ χρώμεναι ταύταις,*

4-Σ: *Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι*

5-Λ: *μόνη ... ἡ τὸ ὄλον ἀγαθὸν θεωροῦσα*

B1. Βασική θέση που ο Αριστοτέλης διακηρύσσει παντού στον *Προτρεπτικό*, είναι η διαπλοκή της γνώσης για τη φύση με τη γνώση των ηθικών αρχών. Όποιος δραστηριοποιείται φιλοσοφικά κατορθώνει να γνωρίσει τις αρχές της φύσης (είτε των πραγμάτων είτε της ψυχής): ανακαλύπτει δηλαδή ότι παντού στη φύση των πραγμάτων κυριαρχεί η τάξη και η νομοτέλεια. Αυτή η γνώση, συνεπώς, τον βοηθά να ρυθμίσει ανάλογα την προσωπική του ζωή. Αυτό το νόημα έχει η διατύπωση ότι η φιλοσοφία έχει τη δύναμη να κατευθύνει όλα τα πράγματα σύμφωνα με τη φύση τους (*ἡ φιλοσοφία δύναται ἐπιτάττειν κατὰ φύσιν*). Ο Αριστοτέλης υποστηρίζει δηλαδή ότι αντικείμενο της φιλοσοφικής σκέψης και της ύψιστης επιστήμης είναι η αλήθεια, και μάλιστα η αλήθεια σύμφωνα με τη φύση των πραγμάτων. [120 λέξεις]

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Λουκιανός, Νεκρικοί Διάλογοι 231

Ο φανταστικός διάλογος ανάμεσα στον πορθημέα του Κάτω Κόσμου και τον κυνικό φιλόσοφο, Μένιππο από τα Γάδαρα (3^{ος} αι. π.Χ.), ο οποίος, ως συνέπεια του τρόπου με τον οποίο έζησε, δεν έχει ούτε καν τον οβολό που συνηθιζόταν να δίνεται ως αμοιβή του Χάρωνα («*δεν μπορείς να πάρεις από όποιον δεν έχει*»), παρουσιάζει μια ακραία φιλοσοφική στάση ζωής, η οποία χαρακτηρίζεται από περιφρόνηση για όλα όσα οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν σημαντικά («*κοροΐδευε και περιγελούσε όλους τους επιβάτες, κι ήταν ο μόνος που τραγουδούσε όταν εκείνοι έκλαιγαν!*»). Η στάση του Μένιππου συνάδει με την εικόνα του «απόκοσμου» φιλοσόφου που όχι μόνον απέχει από τη ζωή, αλλά και κοροΐδεύει όλα όσα οι άλλοι άνθρωποι θεωρούν σημαντικά. Παράλληλα, βέβαια, ο Μένιππος προσέφερε στο ταξίδι προς τον Κάτω Κόσμο («*και νερό από τη βάρκα έβγαλα, και κουπί τράβηξα*») και αντιμετώπισε τον θάνατο με θάρρος («*ο μόνος από τους επιβάτες που δεν έκλαιγα*») και ως άτομο θεωρείται πως έχει εξασφαλίσει την ελευθερία («*έναν άνθρωπο αληθινά ελεύθερο*»). Άρα, θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι η ωφέλεια της φιλοσοφίας έχει μεγιστοποιηθεί σε αυτόν.

Και ο Αριστοτέλης στον *Προτρεπτικό* αναγνωρίζει ότι όλοι οι άνθρωποι επιθυμούν εφικτά και ωφέλιμα πράγματα και προσπαθεί να δείξει ότι η φιλοσοφία είναι ένα από αυτά. Γι' αυτό προτρέπει να φιλοσοφούμε, γιατί έτσι θα αποκτήσουμε και θα χρησιμοποιήσουμε στον κοινωνικό και πρακτικό βίο ένα σημαντικό αγαθό, τη σοφία. Η σοφία αυτή, όμως, δεν οδηγεί τον φιλόσοφο σε αντιπαράθεση με τον κοινωνικό του περίγυρο και πολύ περισσότερο δεν τον εξωθεί σε αποχή από την κοινωνική ζωή (*δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτήν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως*), όπως στην περίπτωση του Μένιππου. Ο άνθρωπος κατά τον Αριστοτέλη, οφείλει να επιζητά τη γνώση, μετά να προβαίνει στην απόκτησή της με τελικό ζητούμενο, όμως, την εφαρμογή της και τη σωστή χρήση της (*ὀρέγεσθαι-κτᾶσθαι-χρῆσθαι*). Σε αυτήν τη γνώση στοχεύει η φιλοσοφία κατά τον Αριστοτέλη και γι' αυτό είναι απαραίτητη κατά τρόπο διττό, εάν θέλουμε να συμμετέχουμε σωστά στις δημόσιες υποθέσεις και να διαμορφώνουμε επωφελώς την ιδιωτική μας ζωή. [331 λέξεις]

B3. 1-γ, 2-γ, 3-α, 4-α, 5-β

B4. 1-η, 2-β, 3-ε, 4-δ, 5-α